

SXEDIO.FH6

13. 3. 1948: Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ ΖΕΚΚΙΑ ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΑΦΟΥ

Ο τουρκοκύπριος δικαστής κ. Ζεκκιά ανέφερε στην απόφαση του (στις **13.3.1948**) στην προσφυγή εναντίον της εκλογής των Ειδικών Αντιπροσώπων για τις Μητροπολιτικές εκλογές στην Πάφο (Ανδρέα Γαβριηλίδη Εθναρχικά Δικαιώματα, σελ. **72**- αδρομερής περίληψη της απόφασης και μεταγλώττιση):

"Το κύριο θέμα, στην υπόθεση αυτή, είναι η έρευνα του ζητήματος της δικαιοδοσίας. Εάν το ουσιώδες της αγωγής αυτής σύμφωνα με την οποία ζητείται το Προσωρινό Διάταγμα, είναι ζήτημα, το οποίο κατά τις αρχές του Οθωμανικού Νόμου, που ισχύει στην Αποικία πριν από την έναρξη του Νόμου Περί Δικαστηρίων υπ' αριθμόν **36-1935**, εκδικαζόταν μόνο από ένα εκκλησιαστικό δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο **50 (1)** εδ. (β) τότε το ζήτημα τούτο αφήνεται έξω από τη δικαιοδοσία των Πολιτικών Δικαστηρίων της Αποικίας.

Οι Οθωμανικοί Νόμοι, εφαρμοζόμενοι από τα Πολιτικά Δικαστήρια της Αποικίας αναγράφονται στο Δ Δελτίο του Νόμου **36/1935**. Και μεταξύ των **46** αναφερόμενων νόμων , δεν γίνεται καμιά αναφορά σε οποιανδήποτε εκκλησιαστικό ζήτημα. Αυτό μας οδηγεί στο να πούμε, ότι τα πολιτικά Δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία, να επιληφθούν θεμάτων εκλογής, επισκόπων, σύμφωνα με τον ισχύοντα Οθωμανικό Νόμο της Αποικίας.

Οι δικηγόροι των αιτητών δεν ισχυρίζονται το αντίθετο, αλλά εάν αντιληφθήκαμε τους ισχυρισμούς τους, αυτοί ζητούν τη βοήθεια του Δικαστηρίου αυτού στη βάση μόνο του αγγλικού κοινού δικαίου (**English Common Law**).

Και κατά πρώτον, έχουμε να εξετάσουμε τη φύση της υπόθεσης. Οι ενάγοντες αιτητές ήσαν υποψήφιοι

ως ειδικοί αντιπρόσωποι, φαίνεται ότι υπήρχαν δυο συνδυασμοί, οι οποίοι και έλαβαν ίσες ψήφους, ανά **126** ο καθένας. αλλά κάποιος Χριστόδουλος Α. Παπαπαύλου, ονομαζόμενος και Χριστόδουλος Α. Ταμπουρατζής, εμφανίστηκε να ψηφίσει επειδή όμως το όνομα του στον εκλογικό κατάλογο φερόταν ως Χριστόδουλος Α. Ταμπουρατζής και όχι με το πλήρες του όνομα Χριστόδουλος Α. Παπαπαύλου ηγέρθη ένσταση και δεν επιτράπηκε σε αυτόν να ψηφίσει. Δυο ημέρες αργότερα, εν τούτοις, έστειλε αυτός το ψηφοδέλτιο του με τα ονόματα των τριών αντιπάλων των αιτητών οπισθογραφημένο από αυτόν.

Η ένσταση που ηγέρθη για τον υπολογισμό της ψήφου του αναφερθέντος Ταμπουρατζη ακούστηκε από την Ιερά Σύνοδο σε νόμιμη της συνεδρία και η οποία αφού άκουσε τις περιστάσεις του ενισταμένου και τους ισχυρισμούς των ενδιαφερομένων μερών και πολλά όσα λέχθηκαν για το ζήτημα, ως Ανώτατο Εκκλησιαστικό Δικαστήριο, αφού εξάσκησε τις εξουσίες του σύμφωνα με το άρθρο **25** του Κατασταστικού της Αγιωτάτης Εκκλησίας της Κύπρου, υπολόγισε την ψήφον του Ταμπουρατζή και εκήρυξε ως πλειοψηφήσαντες τους αντιπάλους των εναγόντων και δήλωσε ότι αυτοί είναι οι νόμιμα εκλεγέντες ειδικοί αντιπρόσωποι για τις Επισκοπικές εκλογές.

Οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι η απόφαση της Ιεράς Συνόδου είναι αντίθετη προς τις προβλέψεις που περιέχονται στην εκλογική εγκύκλιο. Και επειδή έγιναν διάφορες παρατυπίες, η κατάλληλη απόφαση κατά τους ισχυρισμούς των αιτητών, ήταν να ακυρωθούν οι εκλογές και να διαταχθούν νέες. Ενώ η απόφαση της Ιεράς Συνόδου, είναι προφανώς παράλογη και αντίθετη προς το φυσικό δίκαιο, σύμφωνα με τους αιτητές, είναι εύλογο για τα Πολιτικά Δικαστήρια να παρέμβουν και να δώσουν ένδικη μόνο θεραπεία.

Φαίνεται σε μας ότι είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός των αιτητών, ότι ο τρόπος της εκλογής δεν είναι θρησκευτικό ζήτημα παρόλον ότι παραδέχονται ότι αυτή η ίδια η Εκλογή Επισκόπου, είναι

θρησκευτικό ζήτημα. Εάν η εκλογή ενός αξιωματούχου της Εκκλησίας είναι παραδεδομένα θρησκευτικό ζήτημα, τα προαπαιτούμενα και ιδιαίτερα η εκλογή των αντιπροσώπων, οι οποίοι με τους κληρικούς αντιπροσώπους θα εκλέξουν τον Επίσκοπον, θα ώφειλε να είναι θρησκευτικό ζήτημα. Η εκλογή αντιπροσώπων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Επισκοπικής εκλογής και δεν είναι δυνατό να διαχωρισθεί από την τελική φάση μιας εκλογής.

Το όλο ζήτημα είναι ενιαίο. Δεν έχουμε αμφιβολία ότι το αντικείμενο της αγωγής (**Subject matter of the action**) είναι θρησκευτικού περιεχομένου και ουχί κοσμικού χαρακτήρος.

Ο κ. Ι. Κληρίδης παραδέχθηκε ότι το επίμαχο ζήτημα είναι της δικαιοδοσίας των εκκλησιαστικών Δικαστηρίων. Αλλά δεν ισχυρίστηκε ότι το Πολιτικό Δικαστήριο είχε συντρέχουσα (**Concurrent**) δικαιοδοσίαν, και δεν εισηγήθηκαν ότι το Επαρχιακά Δικαστήρια έχουν εξουσία όπως δικάζουν κατ' Εφεση, τις αποφάσεις των εκκλησιαστικών δικαστηρίων.

Αλλά και εάν έχουμε συντρέχουσα δικαιοδοσία, στην προκειμένη υπόθεση, δεν θα ήταν ορθό για μας να δικάσουμε την ίδια υπόθεση, εφόσον παραδεδομένα δεν υπήρχε κανένα νέο σημείο, το οποίο βρισκόταν ενώπιον της Ιεράς Συνόδου.

Εάν η Ιερά Σύνοδος έχει αποκλειστική δικαιοδοσία (**exclusive jurisdiction**) στο ζήτημα και αυτή έχει τη τελευταία λέξη σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη και εάν το δικαστήριο αυτό το Πολιτικό, δεν έχει οικείαν (**original**) δικαιοδοσία ή κατ' Εφεση τέτοια, πως είναι δυνατό να δικάσουμε μια υπόθεση, η οποία αναφέρεται σε ένα καθαρό εκκλησιαστικό και θρησκευτικό ζήτημα.

Συνθήκες, αυτοκρατορικά διατάγματα, υπουργικές εγκύκλιοι, αποφάσεις από τη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (**Cyprus Law Reports**) αυθεντίες αγγλικές και των κτξεων υποβλήθηκαν σε σχέση με την εκδίκαση της αίτησης αυτής. Δεν είχαμε

καιρό να εξετάσουμε όλες τις αποφάσεις αυτές, έστω και αν επιθυμούσαμε να πράξουμε έτσι, επειδή η απόφαση μας έπρεπε να αναγγελθεί το αργότερο πριν απο αύριο.

Εν τούτοις δεν έχουμε καμιά δυσκολία οπωσδήποτε να φθάσουμε στο συμπέρασμα στον περιορισμένο χρόνο που είχαμε στη διάθεση μας. Παρ' όλον ότι οι περιστάσεις επέβαλλαν επείγουσαν απόφαση στο ζήτημα, εάν συνέβαινε να έχουμε οποιανδήποτε αμφιβολία δεν θα δίδαμε την απόφαση αυτή.

Για τούτο μπορούμε καθαρά να αναφέρουμε ότι υπό τις περιστάσεις δεν εξαναγκαστήκαμε σε εσπευσμένη απόφαση. Εάν είχαμε λίγο χρόνο στη διάθεση μας, πιθανόν το αποτέλεσμα να ήταν λεπτομερέστερη απόφαση. Αλλά το συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε θα ήταν το ίδιο.

Οι λόγοι δε για τους οποίους θεωρούμε ότι το θέμα σε ότι ανάγεται το επίδικο ζήτημα, ότι δηλαδή εμπίπτει αυτό στο άρθρο **50 (1)** εδ. (β) του Νόμου **36/1935**, είναι οι ακόλουθοι:

Στους Οθωμανικούς κώδικες (**Destour**) δίδεται το κείμενο του Χάττι Χουμαγιούν **1856**, που αναγνώστηκε στο **Gul Hane**. Μέρος του αυτοκρατορικού τούτου διατάγματος έχει παραταθή σε διάφορες υποθέσεις που εκδικάστηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο της Αποικίας αυτής και του ιδιαίτερου Συμβουλίου του Βασιλέα (**Privy Council**).

Για τους σκοπούς μας είναι αρκετό εάν αναφερθούμε στα ακόλουθα: Α Άρθρο **2ον** "Πάσαι αι πνευματικά προνομία και ατέλεια (ασυδοσία) αι υπό των ενδόξων προγόνων μου και μετ' αυτούς χορηγηθείσαι εις πάσας τας χριστιανικάς και άλλας μη μουσουλμανικάς κοινότητας ενωικούσας εν τω Κράτει μου, υπό την προστατίδα αιγίδα μου αναγνωρίζονται και διατηρούνται εν ισχύϊ".

" Αι εξουσίαι, αι υπό του Μώαμεθ του Β του πορθητού και των διαδόχων αυτώ παραχωρηθείσαι τοις Πατριάρχαις και επισκόποις των Χριστιανών, οι

γενναίοι και εθελόκαλοι σκοποί ασφαλίζουν εις τας κοινότητας ταύτας".

Η αρχή του ισοβίου των πατριαρχών και των επισκόπων μετά την αναθεώρησιν των σήμερον εν ισχύϊ Κανονισμών περί εκλογής θέλει εφαρμοσθή ολοτελώς και ειλικρινώς προς την έννοιαν του αναγνωρίσαντος αυτούς βερατίου και θέλουσι χορηγηθή μισθοί ανάλογοι με τους βαθμούς των.

Άρθρον 3: "Ως προς την διοίκησιν των εθνικών υποθέσεων των χριστιανικών Κοινοτήτων, αυτή θέλει τεθή υπό την προστασίαν συμβουλίου του οποίου τα μέλη θα εκλέγωνται εκ του Κλήρου και των Λαϊκών εκάστης κοινότητος. Ουδέν εμπόδιον θα παρεμβάλλεται εις αυτούς εν τη διοικήσει και διαχειρήσει των ιερών τόπων της λατρείας των, των σχολείων και των Νοσοκομείων κτλ".

Επιθυμούμε επίσης να ανφερθούμε στην Κυπριακή υπόθεση (**Parapano Vs Happaz**) που αναφέρεται στον τρίτο τόμο των Αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου, η οποία εκδικάστηκε και αποφασίστηκε από το Ανώτατο Συμβούλιο της του Βασιλέα (**Privy Council**) την 10ην Φεβρουαρίου του έτους **1894**.

Στην υπόθεση αυτή παρατίθεται και αποφασισμα Εγκυκλίου του Υπουργού των Εξωτερικών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας του Φουάτ Πασσά, σε σχέση με το Χάττι Χουμαγιούν του **1856** στην οποία αναφέρονται μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα: "Σε σχέση προς αγωγές οι οποίες στηρίζονται σε θρησκευτικούς νόμους και οι οποίες ως εκ της φύσης τους μπορούν να ενδιαφέρουν Μουσουλμάνους μεταξύ τους, ή Χριστιανούς αναμεταξύ τους, τέτοιες διαδικασίες θα εισάγονται ενώπιον των ιεροδικείων για τους Μουσουλμάνους και ενώπιον των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων διά τους χριστιανούς, τα οποία ειδικά δικαστήρια, θα διέπονται από τους ίδιους νόμους και Κανονισμούς.

Από την ημέρα κατά την οποία το ιδιαίτερο Συμβούλιο του Βασιλιά, εξέδωσε την απόφαση αυτή και δέχθηκε ότι το Χάττι Χουμαγιούν του **1856** είναι Νόμος

που ισχύει στην Αποικία αυτή κανένα στοιχείο δεν υπάρχει που να μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα σχετικά μέρη δεν αποτελούν μέρος του Οθωμανικού Νόμου που ισχύει στην Κύπρο κατά την ημέρα της Κατοχής της Κύπρου από την Μ. Βρετανία και συνεπώς εφ' όσον δεν ακυρώθηκαν ή κατά οποιονδήποτε τρόπο δεν έχασαν την ισχύ τους, να μη έχουν την εφαρμογή τους στην Κύπρο.

Η διαδικασία της εκλογής νέου Επισκόπου, είναι καθαρά θρησκευτικού χαρακτήρα και εμπίπτει αποκλειστικά στις δικαιοδοσίες του εκκλησιαστικού δικαστηρίου. Εφόσον το εκκλησιαστικό αυτό δικαστήριο, έχει νόμιμα συγκροτηθεί, η απόφαση του ή το αιτιολογικό του δεν μπορούν να ελεγχθούν από οποιονδήποτε κοσμικό δικαστήριο.

Θα ήταν πολύ παραπλανητικό και απρεπές να συγκριθεί η Ιερά Σύνοδος, το Ανώτατο αυτό Εκκλησιαστικό Δικαστήριο της Κύπρου με οποιανδήποτε Οργάνωση ή σωματείο ή προς διαιτησία, που δημιουργούνται από Νόμο για κάποιον σκοπό και διέπονται από διατάξεις που εκδόθηκαν από το νόμο που τις δημιούργησε. Αφ' ετέρου η Αγιωτάτη Εκκλησία της Κύπρου, ιδρύθηκε από τους Αποστόλους Πάυλο και Βαρνάβα και διέπεται από τους αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και των Αγίων Παραδόσεων της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Οι εξουσίες της Εκκλησίας και της Ιεράς Συνόδου τα Προνόμια και η αρμοδιότητα τους αναγνωρίστηκαν και κυρώθηκαν διά μέσου των αιώνων από συνθήκες και συμβάσεις Αυτοκρατορικών Διαταγμάτων και του Βερατίου, οι οποίες συνήφθησαν ή εκδόθηκαν από αμνημονεύτων χρόνων από αυτοκράτορες και σουλτάνους σε χρόνους κατά τους οποίους η λέξη Νόμος" στη σημερινή "νομική του έννοια δεν υφίστατο ακόμη".

Όπως ήδη δηλώθηκε από μας το επίδικο της αγωγής θέμα ανάγεται στην αποκλειστική Αρμοδιότητα των Εκκλησιαστικών των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της ελληνικής Ορθοδόξου Κοινότητας στην οποία και τα δυο διάδικα μέρη ανήκουν. Δεν υφίσταται επομένως

ζήτημα εφαρμογής του Κοινού Αγγλικού δικαίου, εφόσον υπάρχει γι' αυτό πρόβλεψη στον Οθωμανικό νόμο, ο οποίος αποτελεί μέρος της νομοθεσίας που ισχύει στην Κύπρο, που διέπει τα εγχειρόμενα στην παρούσα υπόθεση ζητήματα.

Για τους πιο πάνω λόγους, η αίτηση των εναγόντων απορρίπτεται και τα δικαστικά έξοδα θα βαρύνουν τους αιτητές.